

DOLAYIMSIZ EROTİK

SØREN KIERKEGAARD (1813-1855)

Danimarka'nın Kopenhag şehrinde dünyaya gelen Soren Aabye Kierkegaard yedi çocuklu bir ailenin son çocuğudur. Kierkegaard hayatı boyunca dindar babasının etkisinde yaşamaya devam edecektir. Babası tarafından en iyi okullara gönderilen Kierkegaard on yedi yaşındayken Kopenhag Üniversitesinde teoloji okumaya başlar. Burada felsefeyle tanışır ve teolojiye ilgisi giderek azalır. Felsefe üzerine makaleler yazmaya başlar, sistematik felsefeyi eleştirerek felsefesinde bireyi merkeze alır. Melankoli, bulantı, kaygı gibi kavramlara felsefesinde geniş bir şekilde yer veren ilk filozof olması onu varoluşçu felsefenin babası yapar. Eserlerinden bazıları: *Ya/Ya Da* (1843), *Korku ve Titreme* (1843) ve *Ölüme Götüren Hastalık* (1849).

NUR BEIER

İstanbul'da Arnavutköy Amerikan Kız Kolejinden (ACG) mezun oldu. Sonrasında yerleştiği Danimarka'da, Kopenhag Üniversitesinde ve ardından Southern Denmark Üniversitesinde Dilbilim ve Ortadoğu ve Göç Çalışmaları Bölümünde okudu. Danca-Türkçe dil eğitmeni de olan Beier bunun yanı sıra serbest çevirmen olarak Dancadan Türkçeye felsefe ve klasik ve modern edebiyat çevirileri yapıyor. Nur Beier ayrıca sosyo-kültürel ve sosyo-politik konularda ve özellikle kadın hakları, kadın-erkek eşitliği, cinsellik, etnik köken ve kimlik, etnik sorunlar, göç ve göçmen sorunları, entegrasyon vb konularda, Danca, İngilizce ve Türkçe bir dizi bilimsel antolojiye de katkıda bulunduğu gibi, muhtelif araştırma yazılarına da imza attı. Çevirilerinden bazıları: *Korku ve Titreme* (2015), *Aforizmalar* (2017), *Baştan Çıkarcının Günlüğü* (2017), *Ya/YA Da* (2020).

Philosophiske Smuler Eller En Smule Philosophi: Dolayimsız Erotik

© 2018, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Kitabın Türkçe yayın hakları Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak

Genel Müdür Vedat Bayrak

Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu

Çeviren Nur Beier

Kitap Editörü Mutlu Hacıođlu

Kapak Tasarımı Füsün Turcan Elmasođlu

Sayfa Tasarımı Mürüvet Durna

ISBN 978-625-449-123-8

1. Basım: Eylül 2020

Baskı ve Cilt

Melisa Matbaacılık

Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8 Bayrampaşa-İstanbul

Tel: 0(212) 674 97 23 Faks: 0(212) 674 97 29

Sertifika no: 45099

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Alemdar Mahallesi Ticarethane Sokak No: 15 34410 Çađalođlu-İstanbul

Tel: 0(212) 511 53 03 (pbx) Faks: 0(212) 519 33 00

www.alfakitap.com - info@alfakitap.com

Sertifika no: 43949

Søren Kierke gaard

*Dolayımsız
Erotik veya
Müzikal
Erotik
Evreler*

Dancadan çeviren
Nur Beier

İÇİNDEKİLER

Önemsiz Giriş, 7

Birinci Evre, 49

İkinci Evre, 55

Üçüncü Evre, 65

1. Baştan Çıkarıcılık Olarak
Nitelenmiş Duyumsal Deha, 71

2. Müzikal Yorum Bağlamında
Don Giovanni'nin Diğer Versiyonlarının
Yorumlanması, 97

3. Operanın İçsel
Müzikal Kurulumu, 117

Önemsiz Final, 147

ÖNEMSİZ GİRİŞ

Ruhumun Mozart'ın müziğiyle şaşkınlığa uğradığı ve hayranlık içinde tevazuyla baş eğdiği o ilk andan itibaren bazı hususlar üzerinde kafa yormak benim için sık sık değerli ve şifalı bir uğraş oldu. Nasıl olur da Antik Yunan'ın o mutlu dünya görüşü –ki ona, onu etkileyen ve ondan etkilenen tıne kendini düzenli bir bütün, narin saydam bir süs gibi gösterdiği için $\kappa\omicron\sigma\mu\omicron\varsigma$ (kozmos, evren) derler– nasıl olur da o mutlu görüş, ideallerin dünyasında daha yüksek bir düzen içinde tekrarlanabilir; nasıl olur da yine burada da birbirine ait şeyleri bir araya getirmekte –Axel'i Valborg'la,* Homeros'u Truva Savaşıyla, Rafael'i Katoliklikle, Mozart'ı Don Giovanni'yle mesela– hayranlık yaratan bir yönlendirici bilgelik bulunur. Bol şifalı gibi görünen saçma bir inançsızlık da mevcuttur. O böyle bir bağlantının tesadüfi olduğunu sanır ve onda hayat oyununda çeşitli güçlerin arasındaki oldukça talihli bir karşılaşmadan başka bir şey görmez. Sevenlerin birbirine kavuşmasını, birbirini sevmesini tesadüfi sanır; erkek daha

* *Axel og Valborg* (Axel ve Valborg) Danimarkalı şair ve oyun yazarı Adam Gottlob Oehlenschläger tarafından yazılan beş perdelik trajedi –ed.n.

yüzlerce kızla da birlikte mutlu olabilirdi, onları da o kadar çok sevebilirdi sanır. Şayet o muhteşem konuyu Homeros ele almasaydı, onun kadar ölümsüz olabilecek daha birçok şairin yaşamış olduğunu sanır; eğer imkân sunulsaydı, birçok bestecinin de en az Mozart kadar ölümsüz olacağını sanır. Bu bilgelik yine de vasat olanlar için büyük bir teselli ve rahatlık içerir, kendilerinin ve kendileri gibi düşünen ruhların, adı sanı olanlar kadar tanınmamalarının nedeninin kader tarafından belirlenen yanlış bir alınyazısı, dünya tarafından yapılan bir hata olduğuna kendilerini inandırmalarını sağlar. Bu şekilde çok kolay yoldan bir iyimserlik elde edilir. Bununla beraber, yüce olanı düşünürken kendini kaybetmeyi kendini böyle sefil bir tarzda kurtuluşa erdirmekten daha çok önemseyen her asil ruh, her optimat* için bu haliyle nahoş bir durumken, birbirine ait olanı birleşmiş görmek de ruhu için bir haz, kutsal bir sevinç kaynağı oluşturur. Bu, tesadüfilik anlamında olmayan şanstır ve iki etmen gerektirir, öte yandan tesadüfilik kaderin sözü edilmeyen müdahalelerinde yatar. Tarihteki bu şans, tarihsel güçlerin ilahi etkileşimi, tarihsel zamanın şölenidir. Tesadüfi olanda sadece bir etmen vardır; Homeros'un, Truva Savaşı tarihini anlatarak tahayyül edilebilecek en muhteşem epik malzemeyi ele geçirmesi tesadüfidir. Şanslı olanda iki etmen vardır; en muhteşem epik konuyu eline geçirmesi Homeros'un şansıdır; burada vurgu, malzemedede olduğu kadar Homeros'ta da

* Aristokrat sınıf. Burada iyimserlik, optimizm bağlantısıyla birlikte kullanılmıştır -çn.

yatar. Klasik dediğimiz her yapıta yansıyan o derin ahenk de burada yatar. Mozart'ta da bu böyledir; belki de –en derin anlamda– yegâne müzikal temanın Mozart'a verilmiş olması başlı başına bir şanstır.

Mozart, Don Giovanni'siyle zamanın ne adlarını ne de yapıtlarını unutacağı o küçük ölümsüz adamlar ordusuna katılmış olur, çünkü ebediyet onları hatırlar. Ve insan içine bir girdi mi en üstte mi, yoksa en altta mı olduğunun bir önemi yoktur, zira insan sonsuz yükseklikte durduğu için bir anlamda herkes aynı yükseklikte sayılır; burada en üstteki veya en alttaki yeri kapmak için cebelleşmek, konfirmasyon âyini sırasında kilisede kendine gösterilen yer için cebelleşmek kadar çocukça olsa da ben hâlâ fazlasıyla çocuksuyum veya daha doğrusu, Mozart'a sevdalanmış bir genç kız gibiyim ve onu ne pahasına olursa olsun en üstte tutmalıyım. Diyakoza, papaza, piskoposa ve kilise kuruluna gideceğim, dileğime rıza göstermeleri için yalvarıp yakaracağım ve tüm kilise cemaatine kafa tutacağım, şayet dileğime kulak verilmez, çocuksu dileğim yerine getirilmezse, ben de o zaman cemiyeti terk ederim, ben de o zaman kendimi onun düşünce tarzından ayırırım, ben de o zaman Mozart'ı en üste oturtmakla kalmayıp Mozart'tan başka hiç kimseyi oraya yerleştirmeyecek bir mezhep kurarım. Mozart'a beni affetmesi için yakarırım, müziği beni büyük edinimlere teşvik etmedi de maskara etti diye; ben onun uğruna zaten bir nebze olan havsalamı da yitirdim ve şimdi zamanımın çoğunu sessiz bir kederle, idrak edemediğim bir şeyler mırıldanarak geçiriyor, bir hayalet gibi

gece gündüz içine giremediğim bir şeyin etrafında sinsice dolanıyorum. Ölümsüz Mozart! Ben her şeyimi sana borçluyum, aklımı kaybetmiş olmayı, ruhumun şaşkına dönmüş, varlığımın özünün dehşete düşmüş olmasını sana borçluyum; hayatımı beni sarsabilecek herhangi bir şeye rastlamadan geçirmemiş olmamı sana borçluyum; sana teşekkür ederim, sevmeden ölmediğim için, aşkım mutsuz olmuş olsa dahi. Tevekkeli değil, onun yüceltilmesini kendi varoluşumun en mutlu ânından ve onun ölümsüzlüğünü kendi varlığımdan çok daha fazla istiyorum. Evet, o alıp götürülecek olsaydı, adı silinecek olsaydı, o zaman benim için şimdiye kadar her şeyin sonsuz bir kaosun, korkunç bir hiçliğin içine göçmesine engel olan tek destek direği de devrilmiş olurdu.

Buna rağmen, hiçbir çağın ona o tanrılar krallığında bir yer nasip etmemesinden korkmam herhalde gerekmez, ancak başköşenin ona verilmesi için ısrarımın çocukça bulunacağına da herhalde hazırlıklı olmak zorundayım. Tükenmez olması nedeniyle benim için daima her zahmetli incelemeden çok daha fazla önem ve değer arz edecek olduğu için çocuksuluğumdan utanç duymaya hiç mi hiç niyetli olmasam da Mozart'ın başköşeyi hak ettiğini ispatlamak üzere düşünmeye başlayacağım.

Klasik çalışmalarda, onu klasikleştiren ve ölümsüzleştiren şans, iki gücün mutlak birlikteliğinde yatar. Bu birliktelik o kadar mutlaktır ki, bir sonraki reflektif çağ herhangi bir yanılgıya sebep olma veya onu teşvik etme riskine girmeksizin bu birlikteliği özünde birleşik bulunduğu düşünceden ayrı-